

GYÓGYPAEDAGOGIAI SZEMLE

Siketnémák, vakok, hülyék, gyengeelmájúek, dadogók és hebegők oktatásával foglalkozók

SZAKKÖZLÖNYE.

Előfizetési ára : Egész évre . 8 korona Fél évre . 4 „ Negyed évre . 2 „	Szerkesztik és kiadják : NÉMETH LÁSZLÓ és VÁRADI ZSIGMOND.	Megjelenik minden hónap elsején 1 ívnyi terjedelemben
--	---	---

Szerkesztőség és kiadóhivatal : VIII. ker. Rökk Szilárd-utca 10. szám.

A lap tartalmáért felelős : NÉMETH LÁSZLÓ.

II. évfolyam.

Budapest, 1900. augusztus 1-én.

8. szám.

Tartalom : Siketnémák és vakok intézete Kecskeméten: th.-tól. — Tanterv a siketnémák iskolái (intézetei) részére : Zádor Endrétől. — A siketnéma oktatás új módszere : Rózsa Edétől. — A kiejtésre való tanítás : Taritzky Ferencről. — Hazai hírek.

Siketnémák és vakok intézete Kecskeméten.

Kecskemét önálló törv. hatósági város képviselőtestülete, — *Kada Elek*, a közügyekért lelkesülő népszerű polgármestere indítványára — július hó 7.-én tartott bizottsági közgyűlésén egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy a *Kecskemét és Kecskemét vidéki siketnémák és vakok számára intézetet állít*, ha az állam ehhez neki a szükséges tanerőket megadja.

A humanizmus és emberszeretet fényesen nyilatkozott meg eme híres magyar város nemesen gondolkozó képviselő testületében. — *Kada Elek* polgármester tündöklő betűkkel írta fel nevét a fogyatékos érzékűek oktatásügye történetének lapjaira, amelyért jutalmul e szerencsétlenek hálája és a hozzá hasonlóan gondolkozó könyörületes szívek elismerése száll felé. — Felvette gondját, magáévá tette ügyét azoknak, kiket az Isten mindenható keze egyik legdrágább kincsöktől a *hallásuktól* s ami ennél is nagyobb veszteség, *látásuktól* fosztott meg. S a nemes város polgársága megértette a közügyekért lelkesülő, szeretett polgármesterének a közgyűlésen elhangzó, a szerencsétlenek sorsát hiven ecsetelő ékes szavaira egyhangulag elhatározta, hogy e szerencsétleneknek hajlékot emel, melyben a *némát beszélővé, a koldusbotra kárhoztatott vakot* pedig *kenyérkereső polgárrá* képezi.

Nem volt *Kecskeméten* csak egy hang sem, a mely a polgármesternek a közgyűlés elé terjesztett nemes érzelmű indítványa ellen szólott volna. *Fekete István* alpolgármester és *dr. Horváth Ádám* a város egyik országgyűlési képviselője lelkesült munkatársai voltak *Kadának* ezen hazánkban páratlanul álló esemény létrehozásában. Dicséret érdemli még azt az ügybuzgalmat is, melyet a

sajtó ebben az ügyben *Kecskeméten* kifejtett. A „*Kecskemét*“, a „*Kecskeméti Lapok*“, a „*Pestmegyei Hirlap*“ és a „*Kecskeméti Napló*“ mind megannyi szószólói voltak ezen nemes emberbaráti cselekedetnek. Ezen együttes lelkesült működésnek örvendetes eredménye az lett, hogy a polgármester előterjesztésére, — melyben 92000 koronát kér a *siket-némák és vakok intézetének* felépítésére és évenként 6000 koronát annak fenntartására, — mint egy ember mondta ki a törv. hatósági bizottsági közgyűlés azt, hogy: „*megadjuk!*“

Kada Elek ezen tétével *Cházár András*, — Magyarországon az első — a *váczi siketnéma intézetnek* megteremtője, *Fox Antal*, az izr. siketnémák orsz. intézetének alapítója és *Szvacsina Géza* kir. tanácsos, *Kolozsvár* polgármestere, a *kolozsvári siketnéma intézet* létrehozója és fenntartója mellé emelte nevét.

Cházár András vagyonának egy részét adta a siketnémáknak és bejárta az országot kérő szavával, hogy a szegénysorsú siketnémák számára alapítványokat teremtsen és munkájának eredménye az lett, hogy most, — immár 100 évvel az *első siketnéma intézet* megnyitása után — a *Cházár András* által alapított intézetben mintegy 160 siketnémát tanítanak meg beszélni. — *Fox Antal*, véres verejtékkel szerzett és összekuporgatott vagyonának felével 1000,000 koronával vetette meg alapját annak az intézetnek, melyben az izr. vallásfelekezet siketnémáinak 80%-a 100—102 gyermek neveltetik. — *Szvacsina Géza*, előbb az erdélyi részek *siketnémái* érdekében gyűjtött, most pedig annak vakjai érdekében gyűjt ország-szerte adományokat és *Kolozsvár* városa nagyobb összeggel való hozzájárulása és a nagy közönség filléres adományaiból felépítette a *siketnémák kolozsvári intézetét* s a közel jövőben megnyitja a *vakok kolozsvári intézetét*. — *Kada Elek*, egy gazdag alföldi város polgármestere, ékes szólásával hat népére s a nemes szívű ember-testvéreit szerető város polgársága lelkesült örömmel áldoz a jószívűség oltárán és rajongva szeretett polgármestere felhívó szavára elhatározza, hogy azokból a javakból, melyekkel az Isten e várost megáldá, hajlékot emel a szerencsétlen *siketnémák és vakok számára*.

Vajha, ebben az ezeréves szép hazában, amely lefolyt ezred-évében a kultúra oltárára oly sokat áldozott, akadnának második ezredévében az eddig elhanyagolt fogyatékos érzékűek oktatás ügyének, melynek szövetségét a multban *Cházár András* meggyújtá, több olyan zászló hordozói, mint amilyen *Fox Antal*, *Szvacsina Géza* és *Kada Elek*.

Van még e szép hazában több gazdag város is, . . . nem *Kecskemét* áll egyedül! . . . De hajh! . . . *Cházár András* és *Fox Antal* már nincsen . . . s egy *Szvacsina Géza* s egy *Kada Elek* van! . . . Vajha *Magyarország* gazdagabb, nagyobb városai — a második ezredév dicsőségére — követnék ama nemes példát, melyben — július hó 7.-én tartott bizottsági közgyűlésén — utat mutatott nekik *Kecskemét*.

—th.

Tanterv a siketnémák iskolái (intézetei) részére.

(Jóváhagyott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumnak 1900. évi 16822. számú rendeletével.)

Folytatás.

III. Beszédtanítás.

III. OSZTÁLY.

(Heti 17 óra.)

Beszédanyag. Ugyancsak a tanuló testi és lelki helyzete; a környezethez való viszonya; az iskolai, családi és köznapi élet főbb jelenségei; napirend, óra, étkezés.

Kifejezési alak.

Főnevek. Testrészek, ételneműek, eszközök, más közkeletű szók, személyt jelentő köznevek, elvont nevek (írás, olvasás, játék stb.)

Szóragozás.

1. Birtokragok. Több birtokost egy birtokot jelentők.
3. Birtokos, illetőleg alanyi rag: -é, a többes számban is.
3. Tulajdonító rag: -nak, -nek a többes számban is.
4. Tárgyeseti rag: -t, a többes számban is.
5. Helyhatározói ragok: -n, -nál, -nél; ből, -ből, -től, -től, -ről, -ről; -ba, -be, -ra, -re, -hoz, -höz, -ig.
6. Időhatározói ragok: kor (ebédkor, karácsonykor stb.) -ban, -ben (délben stb.), -val, -vel (tavasszal, reggel).

Melléknevek. A tanterv körülbelül 90 melléknevet sorol fel: van köztük sok képzett szó is. A képzők közül a következők fordulnak elő: -í, -s, -u, -ű, -énk, -t, -ó, -tlen, -só, -só, -ős. A szóképzés azonban a tanterv inteniója szerint e fokon csak mint anyaggyűjtés szerepel.

Szóragozás.

Fokragozás. Az alap-, közép- és felső-fok tudatos összehasonlítása, a -nál, -nél rag és a *mint* kötőszó felhasználásával.

Módhatározói ragokkal (-n, -l, -ul, -ül) az előforduló összes melléknevek az alapfokban, egynehánya pedig a közép- és felsőfokban is.

Számnevek.

1. Tőszámnevek 1—100-ig; mind, minden, annyi, pár, fél, kettő, két, tizen, sokan stb.
2. Sorszámnevek 1—1000-ig; egyik, másik, mindegyik.
3. Sokszorozó számnevek 1—10 ig; sokszor, néhányszor.
4. Osztó számnevek, mint módhatározók: háromféle, négyféle, sokféle, mindenféle.
5. A tőszámneveknek a számolásnál előforduló ragozott alakjai, mint pl. kettő vágom, háromfelé osztom.

Névmások.

1. Személyes névmások.

- a) Többes számban is, mint alany és jelző.
 - b) Birtokos raggal (birtokos névmás) több birtokost egy birtokot jelentőleg.
 - c) Tulajdonító raggal, többes számban is.
 - d) Tárgyraggal (-t) egyes és többes számban.
 - e) Helyragokkal (l. a II. osztályt). E fokon tudatossá teendő a -nál, -tól, -re, -hoz használata a többesben is.
 - f) Segítőraggal (-vel) a többesben is.
2. Mutató névmások. Az ez, az ragozott alakjai (-t, -nak, -val, -ban).
 3. Kérdő névmások többesben is (l. a II. oszt.).
 4. Határozatlan névmások (l. a II. oszt.). Valaki, valami, mindenki, minden.

Névtők.

1. Helyhatározóiak.
 - a) Ragnélküli szavakkal: alatt, mellett, előtt, mögött, között, után (személyragozva is).
 - b) Ragos nevekkel (-n) -túl, innen.
2. Időhatározóiak.
 - a) Rag nélküli szavakkal: mulva, felé.
 - b) Ragos nevekkel (-val, -vel) azelőtt, azután.

Igék. (L. a II. osztályt!)

Itt a tanterv több mint 100 új igét sorol fel. Ezen igék között van képzett szó is, meg igekötős is. A tanterv már ez osztályban is kiváló gondot kíván fordítani az igekötők használatára. A szóképzést illetően azonban itt csak anyaggyűjtésről lehet szó. A módhatározói igenév képzését (-va, -ve) már itt is öntudatossá kívánja tétetni.

Ragozás. Úgy az ikes, mint az iktelen igéknek jelentő-mód jelen és múlt ideje, egyes és többes számban, a határozott és határozatlan tárgyú ragozással. A parancsoló-mód egyes és többes 2-ik személye mind a kétféle ragozással. A kötő-módnak oly mértékben való gyakorlása, hogy a jövő évben a tudatos elvonást végre lehessen hajtani.

Igevonzat.

- a) Átható igék -t ragos kiegészítővel.
- b) Igék, melyek -nak, -nek ragos kiegészítővel járnak: engedelmeskedik, örül, tetszik, szabad, kell.
- c) Igék, melyek -nak, -nek és -t ragos kiegészítővel járnak: mond, mutat, parancsol.
- d) Igék, melyek -tól, -től, -ról, -ről és -t ragos kiegészítőt* vonzanak: felvesz, elvesz, elvisz, levesz, lop.
- e) Igék, melyek -ra, -re ragos kiegészítőt kívánnak: bámul, emlékszik, felmászik, felvisz, letesz, levisz, figyel.

* A „kiegészítő“ oly általános értelemben vették, melybe némely határozók is beleillenek.

f) Igék, melyek -val, -vel ragos kiegészítőt vonzanak: be-takarózik, cserél, mosdik.

g) Igék, melyek -ban, -ben ragos kiegészítőt vonzanak: megbotlik, hisz.

h) Harmadik személyű igék, melyeknek főnévi igenév (-ni) szokott az alanya lenni: illik.

i) A *van* ige, mely bizonyos állapotot a -va, -ve igenév-képzővel szokott kifejezni. Pl. -be van zárva.

Határozószók (L. a II. osztályt!)

1. Helyhatározóiak. Benn—kinn, lenn—fenn, távol—közel, szerte—széjjel. Az eddig tanultak közül az alkalmasoknak feldolgozása.

2. Időhatározóiak. Most, régen, soha, ezelőtt, ezután, ismét, mindig, idén, tavaly, néha, éjjel, nappal, hamar, hamarább, leg-hamarább.

3. Módhatározóiak. Így, úgy, ingyen, kölcsön, kissé.

Kötőszók (L. a II. osztályt!)

Sem, se, sincs, de, csak, azért—hogya, azért—mert, ha—akkor.

Indulatszók.

Pszt! bumm! éljen!

Ezekon kívül anyagát képezik még az osztálynak oly szók és kifejezési szólások, melyek a fentiekben feltüntetve nincsenek s melyek az alkalmosság felhasználásával taníthatók; 5 könyvben érthető példabeszéd; rokonalakú és rokonértelmű szókra eszméltetés.

IV. OSZTÁLY.

(Heti 15 óra.)

Beszédanyag. (beszédkör) Az előző osztályok anyagán kívül: napi foglalatosság; család, rokonság, ismerős, idegen; idő, idő-beosztás, óra, kor; étkezés, játék, fürdő, mérték; ünnep, ünnepély, kirándulás; egészség, betegség, ipari foglalkozás; vasutnál, postánál, boltban, gyógyszerárban előfordulható szólásmódok; piaci-, városi-, utcai élet; mezői-, kertii foglalkozás; házi- és vadállatok; ásványok, növények, erdő, rét, hegy, völgy, patak, folyó: falu és város stb. Alkalmosságok.

Kifejezési alak.

Főnevek. Testrészek (pl. szempilla), ruházat, ételek, fűszerek, eszközök, egy némely állat és ásvány neve; emberi készítmények; az osztály növendékeinek szülőhelye és megyéje; személyt jelentő köznevek; elvont főnevek.

Szóképzés. (L. a III. osztályt!)

Szóragozás.

1. Egy birtokost, több birtokot jelentő birtokviszony.

2. A helyragok ismétlése.

3. Az időt kifejező -kor, -n, -ban, -nál, -val, ragos szókknak

kibővítése; továbbá -ig (óraig); -tól -ig (szerdától vasárnapig); hoz -re (mához egyhétre); ról -ra (máról holnapra); ra -re (egy hétre egy napra); -n (egy héten), -nél, -nél (ebédnél); -nként (hetenként).

Melléknevek. Új anyagul körülbelül 50 többnyire képzett szót sorol fel a tanterv.

Szóragozás. Többesrag; fokrag; módhatározói és más körülményragok; nagyobbik, szebbik stb; jókor, roszkor, szebbnél-szebb; kisebb-nagyobb; hosszúlábu stb.

Számnevek. Az előző osztályok anyaga; továbbá: egyenként, páronként, négyenként stb.

Névmások. (L. a II. és III. osztályt!)

1. Birtokos névmások. Egy birtokost, több birtokot jelentők.

2. Az összes helyragok személyragozása.

3. Mutató névmások: ilyen, olyan, ekkora, akkora, ennyi, annyi.

4. Kérdő névmás: *melyik?* és ennek ragozása.

5. Visszaható névmás: *magam* és ennek ragozása.

6. Kölcsönható névmás: *egymás* és ennek ragozása.

Névtők. (L. a II. osztályt!)

1. Helyhatározóiak.

a) Rangnélküli nevekkel: alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, után, között, és ezeknek honnan? hová? kérdésekre megfelelő alakjai (Személyragozva is.)

b) Ragos nevekkel: távol, közel, át, keresztül, alul, felül, belül, kívül.

Időhatározóiak.

a) Rangnélküli nevekkel: óta, alatt, közben.

b) Ragos nevekkel: kezdve, fogva.

3. Módhatározóiak: helyett, nélkül, együtt.

Igék. A tanterv több mint 100 új igét sorol fel. Ezek között vannak nagy mennyiségben gyakorító és ható igék is. A többi képzett ige közül 1—2 leggyakoribb s alakilag jól szemlélhető ige állítandó például. Ebből látható, hogy ez osztályban már fokozottabb mértékben kell az igeképzésnél foglalkoznunk, még pedig a tanterv szelleme szerint: a fogalommagyarázat kapcsán.

Igeragozás. Az igék a jelentő-mód jelen idejében, valamint a parancsoló mód 2. személyében a teljes biztosságig begyakorolandók. Ez év anyagát képezi még a kötőmód jelen ideje (mind két számban), különös figyelemmel a rendes ragozástól eltérő, de gyakoriságuknál fogva nevezetes igékre, (jön, megy, tesz, lesz, vesz, visz, eszik, iszik stb.) A jelentő-mód jövő ideje. Az óhajtó mód 1—2 ige kapcsán (szeret, akar). Az ugyanily alakú, de mindig összetett mondat szerkezettel járó feltételes mód jelen ideje 1—2 igével jól begyakorlandó.

Igevonzat.

a) -t ragos kiegészítővel járó átható igék.

b) -n ragos kiegészítővel járó átható igék: csodálkozik, gondolkodik, osztozik.

- c) -hoz, -hez, -höz, raggal járók: hasonlít, szokik.
 d) -tól, -től raggal járók: különbözik, óvakodik, irtózik.
 e) -ban, -ben, raggal járók: gyönyörködik.
 f) -ra, -re raggal járók: szüksége van, gondja van. nehez-
 tezel, panaszkodik, árulkodik, irigykedik, gyanakszik.
 g) -vá, -vé, raggal járó: lesz.
 h) -ni raggal járók: kezd, fog.
 i) -val, -vel raggal járók: beszélget, birkózik, verekedik,
 pöröl, találkozik.
 k) -nak, -nek raggal járók: használ, árt, kedvez, segít, hisz,
 örül, örvend.

Határozószók. (L. a II. és III. osztályt!)

1. Helyhatározóiak: kívül-belül, alul-felül, elül-hátul; továbbá a II. és III. osztályban előfordultaknak kibővítése a honnan? és hova? kérdésre is megfelelő alakjaival. Az arra alkalmasaknak fokozása mind a három kérdésre megfelelőleg. Továbbá: jobbra-balra, erre, arra, eddig, addig, mindenütt, valahol, sehol, jobbfelül, balfelül.

2. Időhatározóiak. Az előző osztályok anyagán kívül: először, azután, előbb, később, legelőbb, legkésőbb, korán, igen korán, későn, igen későn, nemsokára, régebben, egyszer, sokszor, megint.

3. Módhatározóiak. Az eddig tanult anyagon kívül: alig, szinte, inkább, leginkább, szemközt, oldalt, hanyatt, igazán, hirtelen, egyedül, biztosan, mezítláb, négykézláb, igen, nagyon, félig, egészen, éppen.

Kötőszók: mégis, mégsem, vagy-vagy; amikor-akkor; még.

Indulatszók. Brr! ej-ej! újra!

Ezekon kívül anyagát képezik ez osztálynak a szóbeli érintkezés szempontjából fontos szók és szólások, 5 alkalmi közmondás, rokon alakú és rokon értelmű szók.

V. OSZTÁLY.

(Heti 12 óra)

Beszédanyag. (beszédkör).

1. Alkalomszerűségek.
2. Párbeszéddek, szólásformák, melyek a tanulónak a mindennapi élet változataiban az emberekkel való érintkezhetést előmozdítják.
3. Az intézet és a családi ház (élet) leírása összehasonlító modorban.
4. A falu és város, összehasonlító modorban. (Ipar, kereskedelem, kis község, nagyközség, törvényhatósági város, megye, járás, kerület, bíró, polgármester, szolgabíró, főispán.)
5. A földműves és munkája, évszakok szerint.
6. Kert, mező, rét, erdő; hegy, völgy, forrás, patak, folyó.
7. Házi és vad-, hasznos és kártékony állatok.
8. Nap, hold, csillagok; felhő, eső, hó, jég; óra, nap, hét, hónap, év, évszakok.

Kifejezési alak.

Főnevek. Az emberi test és részei (pl. vér, szív, tüdő stb.) állat-, növény- és ásványegyedek és gyűjtő fogalmak nevei; Emberi készítmények és azok részeinek nevei (étel, ital, háztartás, ruházat, ipar és közműveltség fogalma alá tartozó nevek); tárgyi tulajdonnevek (Magyarország nevezetesebb városai és folyói); személyt jelentő köznevek; elvont főnevek (a tanterv több mint 50-et sorol fel).

Szóképzés. Az eddig alkalmilag előfordult képzett szókban kifejezésre jutott nyelvtani szabályosság megállapítása.

Ragozás.

1. A birtok viszonyának mind a négy alakja.
2. A helyragoknak folytonos ismétlése gyakorlati úton.
3. Bizonyos helyragoknak az idő meghatározására való alkalmazása (pl. vizsga napján, gyermekkoromban).
4. Időragok.
5. A módot kifejező —képen, —ként, —stul, —stül, —ul, —ül, ragoknak alkalmazása.
6. Az egy koronával, koronáért —féle alakok.

Melléknevek.

Szóanyag. Körülbelül 50, többnyire képzett melléknév.

Szóképzés. Az eddig alkalmilag előfordult képzett mellékneveknek a bennük rejlő törvényszerűség felismerhetése céljából tárgyalása. A szóképzés elméleti fejtegetését azonban kerüldőnek tartja a tanterv.

Szóragozás. Az eddigi osztályok anyaga.

Számnevek. (L a II. III. és IV. osztályt.)*Névmások.*

1. A személyes névmásoknak az összes ragokkal viszonyba hozatala.
2. A birtokos névmások, a birtokviszony mind a 4 alakját feltüntetőleg.
3. A mutató, kérdő, visszaható, kölcsönható és határozatlan névmásoknak fokozatos kibővítése.
4. Vonatkozó névmás.

Névtók.

1. Helyhatározóiak.
2. Ragnélküli nevekkal: messze, szemben, átellenben, fogva, kezdve.
 - a) Ragnélküli nevekkal: tájban, alkalmával, felé, körül.
 - b) Ragos nevekkal: képes, fogva, együtt, nézve.
3. Módhatározóiak.
 - a) Ragnélküli nevekkal: szerint, gyanánt, ellen, által.
 - b) Ragos nevekkal: képest, fogva, együtt, nézve.
4. Ok-, cél- és véghatározóiak: miatt, dacára, végett, ellenére, részére, számára, folytán, következtében, fogva.

Igék.

Szóanyag. Körülbelül 50 új ige.

Szóképzés. A gyakorító és ható igéken kívül a műveltető és szenvedő igék teszik az anyagot. Az igeképzők azonban nem teendők elméleti tanítás tárgyává, hanem a mint a beszélgetés, társalgás, (tehát az igazi szemlélet) alkalmával rendre előfordulnak, csoportosítandók.

Szóragozás. Az előző évi alakok gyakorlásán kívül a műveltető és szenvedő igéknek a már tanult mód és idő alakjai, kiegészítve ezeket az óhajtó és feltételes mód jelen és mult idejével.

Igeragozás. Az előző osztályok anyagán kívül még a következők: (t-től) kíván, remél, követel, megtud, értesül, tanul, elfogad, elvesz, tartóztat, év, véd, oltalmaz, őrizkedik, kimél, sajnál, irigyel, függ, különböztet; (ra-re): ráismer, rábír, rábíz, ráhagy, rászorúl, hallgat; (hoz-hez): alkalmazkodik, szabja magát, illik: (nak-nek): tartozik, illik; (vá-vé): válik, nevez, választ.

Határozószók. (L. a II.—IV. oszt.)

1. Helyhatározóiak: alant, fent, befelé, kifelé, fölfelé, lefelé, visszafelé, hazafelé; oldalt, máshol, másutt, egyebütt, néha, tova, végül; továbbá ezeknek a lehetőség szerint a hol? honnan? hová? kérdésekre megfelelő alakjai és fokragozása.

2. Időhatározóiak: tüstént, rögtön, azonnal, folyton, naponként, máskor, mára, holnapra; egyszer—máskor, egyszer—egyszer, néha—néha, hébe—korba, olykor—olykor; maholnap, mindjárt, nemsokára; imént, előbb, nemrég: ideig—óráig, egyideig, egydarabig; gyakran, sokszor; valaha, régen, hajdan, egykor; örökké, mindig, mindenkor.

3. Módatározóiak: szóbelileg, levélileg, alkalmilag, némileg, főleg, esetleg, mellesleg, újólág, utólág, látszólag, lehetőleg, hihetőleg, ellenkezőleg; keresztül, hosszában, immel—ámmal. stb.

4. Okhatározóiak: azért (a végből, a miatt, e célból, a végre.)

Kötőszók.

Az előző osztályok anyagán kívül: pedig, sem—sem, se—se, továbbá, például, tudniillik, úgy—hogy, ellenben, mióta—azóta.

Indulatszók. Hm! csitt!

Ezeket kívül anyagát képezik még ez osztálynak: egyes szók és szólások; 5 alkalmi példabeszéd; rokon alakú és rokon értelmű szók.

Zádor Endre.

(Folyt. köv.)

A siketnéma oktatás új módszere.*

Ezen cím alatt szenzációs hír jelent meg e hó elején a napilapokban, mely arról értesít bennünket, hogy a váci siketnémák

* Közre adjuk Rózsa kartárs úr intő szavait, mert meg vagyunk róla győződve, hogy a siketnéma-oktatásügy szeplőtleniségének megőrzése végett, minden személyes indok nélkül fejezi ki aggodalmait, melyeket mi is osztunk. Megnyugtatónkra szolgálhat azonban, hogy az omenózus hír nem ered szakembertől, hanem a napi sajtó egy rosszul informált hetilapból vette át azt.

orsz. intézetében új tanítási módszerek jöttek a nyomára. Ezen módszer abból áll, hogy az eddig szokásban levő jelbeszéd elkerülésével a tanulókat *hallani* tanítják. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium kiküldöttje, *dr. Váli Ernő*, kórházi főorvos, jelentésében a módszert jónak találja és azt a további tanítás módszereül ajánlja.

E hírrel kapcsolatban legyen szabad nekem egy pár megjegyzést kockáztatnom. Mindenekelőtt feltűnt, hogy a hír „*új*“ dologról beszél. Hogy pedig a hallási gyakorlatok alkalmazása — mert arról van itt szó — már nagyon régi, azt minden szakember tudja. Hiszen már *Ernaud* alkalmazta a szisztematikus hallási gyakorlatokat a 18. század közepén, „részben jó eredménnyel; de nem lévén ezzel mégsem megelégedve, arra határozta el magát, hogy *Amman* elvei szerint fog tanítani.“*

Még jobban szembe tűnik, hogy a cikk „*tanítási módszerrel*“ szól. Pedig maga *Urbantschitsch* tanár, a hallási gyakorlatok újabbkori alkalmazója, sem mondja annak. Ő sem követeli, hogy kizárólag a hallás útján tanítsunk egész nap, hanem, hogy mindennap elővegyük, a hallási gyakorlatokat, mert azáltal keveset halló tanítványainknak hallása javul. Szeretném is látni azt a tüdőt, mely kibírja az egész napi kiabálást. Agyamban van ugyan egy rejtett zúgocska, mely azt a gondolatot gerjeszti bennem, hogy az egész dolgot ne nevezem tisztának, van is rá okom, a miről talán más-kor fogok beszélni.

De erősen síkra kell szállnom a cikk azon paszusa ellen, mely szerint ezen módszerrel a siketnéma tanulókat hallani *tanítják*. Appellálok minden művelt ember gondolkozásához, hogy látott-e már hallásra tanítani, lehetséges-e ez, gondoltak-e egyáltalában ilyen badarságra és kérdem, hogy jutott a hír beküldőjének ez az eszébe? Hiszen tudnia kellene, hogy a siketséget **gyógyítani** nem lehet és hogy a siketnéma intézetek általában nem foglalkoznak gyógyítással, hanem *tanítással*. Szervi bajt, mint a milyen a siketség, nem lehet tanítani, azt senki nem is állította, senki meg sem próbálta és úgy arról beszélni sem szabad.

Hogy milyen bünt követnek el ilyen hírek terjesztésével, azt eléggé hangoztatni nem lehet. Én véletlenül olyan vidéken nyaralok, ahol sok siketnéma gyermek van. Miután a szülők tudják, hogy siketnémák tanításával foglalkozom, gyakran felkeresnek. Hát most elég alkalmam volt látni, hogy milyen végtelen örömmel fogadták ezen hírt, mennyi reményt fűztek hozzá, milyen hálával említik az új módszer „feltalálóját“ és boldog naivságukban gyermeküket már minden bajtól megmentettnek látják. Hiába akartam őket felvilágosítani, hogy nem a hallás visszanyeréséről van szó, hogy gyermeküknek legfeljebb a kiejtése javul, de azért siketek maradnak; ők nem adtak hitelt szavamnak. Hisz benne van az „*ujtságban*“ az ujkor ezen evangéliumában; ez pedig minden kevésbé művelt ember szemében csalhatatlan.

* L. Walter : Geschichte des Taubstumm-Bildungswesens 70 és 71. l.

Ez adta kezembe a tollat, hogy intő szavamat felemeljem és kérve-kérjem a kartársakat és szakembereket, hogy ne rontsák hitelünket a világ előtt és ne igérjenek olyat, a mit megtartani nem képesek. Komoly dologról van szó, nem pedig arról, hogy egyikünk-másikunk *reklámot* csináljon magának. Higgyék meg nekem, hogy evvel nem hogy használnának ügyünknek, hanem annak nagyon — de nagyon sokat ártnak.

Rózsa Ede.

A kiejtésre való tanítás.

Kerner J. „Die Artikulationsstufe“ című cikksorozatának szabad fordítása, mely a „Blätter für Taubstummensbildung“ 1899. évi 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23. számában jelent meg.

(Folytatás.)

A d. D. (—dé Dé)

Képeztessük ennek kifejtését megelőzőleg az *m* s *n* zárlatát, mint a *b*-nél s azután mondjuk ki a *be* s *de*-t mondassuk ki a növendékekkel s állapodjunk meg a *de* gyakorlásánál. Ugyanaz az eljárás követendő, a mely *be*-nél említettett, hanem ennél ujjaik hegyével érzékelhetik növendékeink az elülső alsó fogsoron saját kiejtésöket. Természetes, hogy ezek a külső észrevéések itt is lehetően kerülendők.

Gyakorlat: *be, ba, bo, bu, — de, da, do, du, — de — be, de—m, d—n.*

A betűsoron (schemán) = *m M—n N.*

g G (=gé Gé.)

Az eljárás részint egészen úgy, részint hasonlóan az előbbihez alakul.

A *g* az nehezebben ejthető hangzók közé tartozik. Az előző gyakorlatok után nem lesz nehéz belátni a siketnémának, hogy mit tegyen, de különös begyakorlás nélkül mégsem tudhatja a *g*-t kimondani, mert e nélkül nem funkcionálnának beszédszervei helyesen. A mennyiben az imént leirt gyakorlatok nyomán nem sikerülne egyik-másik növendéknek a *g*-t helyesen reprodukálni, mondassuk ki az előbbi *dé* hangzót; nyomjuk le a nyelv hegyét s mondassuk tovább is a *dé*-t. Okvetlenül létre kell jönnie ekkép a *g*-nek. A gyermek egy ideig — természetesen — a mechanice lenyomott nyelv-hegygyel gyakorolja a *g*-t, míg végre segédeszköz nélkül is helyesen mondja.

Gyakorlás: *ba, be, bo, bu, — de, da, do, du, — ge, ga, go, gu. ge—be, ge—de, ge—m, ge—u.*

A schemán *M—n N, be Be,—de De—ge Ge.*

Ha lehetséges, úgy már most is megkell kísérlni mindenik szóhang-csoportot megszakítatlan légárammal mondatni pl. *m, n, ny.*

Amennyiben fennebb a magyarított betűsorban az *ng*-t ehhez a második mássalhangzócsoporthoz kapcsoltam, s helyébe az első mássalhangzó csoportba a magyar *ny*-et illesztettem, most következik tehát az *ng* kifejtésénél követendő — Kerner szerinti — eljárás leírása.

Az *ng.*

Physiologiai szempontból tekintve az *m* s *n*-től, csak a zárlat helyét illetőleg különbözik, melyet *vg*-nél, a lágy *iny* s a hátsó nyelvhat képeznek. De akkor is megtartja különös jellegét, ha a zárlatát kijebb, a kemény *iny* s a középső nyelvháttal képezzük. Ennek megtelelően alakul a kifejtésénél követendő eljárás is. Mialatt ugyanis a gyermek a tanár szájára, illetve a zárlat módjára figyel menjen az *m*-ről megszakítás nélkül az

n-re át, ezután pedig az *ng*-re s mérsékelten nyitott szájjal, körülbelül az *a* nyílásában állapodjék meg az *ng*-nél. A növendékek ekkép a zárlatnak a fokozatosan történő hátrább helyezését észlelhetik s e mellett kell, hogy a tanító orrán meg az orrnak változatlan s megszakítatlan rezonantiáját érzékeljék. hasonlóképp a zöngét az áll alatt, a gégefőn vagy a fejtetőn. Ezek után ők is megkísérlik az *ng*-nek a leírt módon való utánképzését (4. s 5. irányelv.)

Egy másik mód a következő: Kimondatja a tanár az *n*-et. Ha most lenyomja a nyelv előrészét, előáll az *ng*. Miután eltartott már kis ideig ez a nyomás, visszahúzza a tanár a pálcikát. Ha eltér a növendék az *ng*-től, akkor újból kell, hogy előbb az *n*-et mondassa s ebből keletkeztesse ezen a módon az *ng*-t. Hogy milyen nagy a társítás törvényének ereje, hatalma, melyről az *a* kifejtésének leírásánál a segédeszközökkel kapcsolatban volt szó, az a következőből is kitűnik: párszor ismételt lenyomás után már elég, ha a gyermek szája elé tartjuk a pálcikát, mintha leakarnók nyelvét nyomni, s ez a mozdulat őt emlékeztetni fogja arra, hogy nyelvét le kell tartania. Már most úgy lokalizálja a tanár a zárlat helyét, hogy többször egymásután felváltva, az ínyt s a nyelv hátát a megnedvesített pálcikával, vagy egy galambtoll nedves hegyével érinti meg.

Minden esetre az első eljárás a jobb Kerner szerint, melynél az *m*-ből való kiindulással *n*-en keresztül, megszakítatlan hangoztatás közben jutunk *ng*-hez. Erre a változatlan orr rezonantiára kell a növendékeknek figyelemeket összpontosítaniok. Véghez viszi ugyanis előttük ezt a tanár, miközben kell, hogy jól megfigyeljék a tanár külsején s arcán ezt a benső végbemenést, mert csak akkor fogják őt e tekintetben megérteni. Ezt a tartós orrzöngét a saját s tanáruk orrcimpáján érzik. Annak tartósságát jelezendő, gyöngéd nyomást gyakoroljon a tanár a növendék orrcimpájára akkor, midőn ez az *ng*-t hangoztatja, de ne engedje az *ng* hangoztatását e nyomás miatt félbeszakítani. Vagy pedig vezesse ezt a rezonanciát magáról a gyermekre át; erre egy 30—50 cm. hosszú pálcika szolgálhat eszközül, mely bükk- vagy fenyőfából készült legyen. Ennek egyik végét a tanár, a másik végét pedig a növendék orrcimpájára kell helyezni s ha most erőteljesen kimondja a tanár az *ng*-t, az *m*- és *n*-et, ez úton élénken fogja érezni a gyermek a zöngét. De az egyidejűleg való többoldalú érzékeltetést nem tartja célszerűnek Kerner, mivel a gyermek figyelmét az érzetnek csak egy bizonyos eredőhelyére lehet koncentrálni. Nehünk is nehéz két különböző helyen létre jövő érzetet egyszerre megfigyelniük.

Sokan nehéz képzésű hangzónak tartják az *ng*-t. Tény, hogy nem csekély fáradtságba kerül a kifejtése, nevezetesen oly gyermekeknél, kiknél azok a beteges állapotok észlelhetők, melyekről az *a*-*m*- s *n* nél volt szó; hanem az is tény, hogy normális és egészséges beszédszervezetű gyermekek csakhamar jól képezik azt. Mindazonáltal sokat kell azt gyakorolni, hogy azt biztosan s állandóan meg is tartsák; ezzel szemben azonban az is áll, hogy a hosszabb ideig tartó gyakorlása sem fárasztó s éppen ezért is az első mássalhangzók közt foglalhat a betűsorban helyet. (Lásd a 3. irányelvét.)

Írás. Beírandó a schémába, mindjárt az első kifejtési kísérletek után, hogy írásbeli képével a hangzó associációja mentül előbb létre jöjjön. Egyszersmind a következő gyakorlatokat is legalább az iskolatáblára kell felírni: *ng n*, *ng-m*, *ng-a*, *ng-o*, *ng-n*,

Mindezeket egyenlő hangmagasságban kell kimondatni. Ezután vehető a megszakítatlan átmenet a vokálisokra: *ngn*, *ngo*, *nga*, *ang*, *ong*, *ang*.

De nem tartja Kerner szükségesnek a többoldalú gépies begyakorlás

szokásos módját alkalmazni, milyenek pl. ezek: kimondja a tanár a hangzót, a gyermek mutatja a betűjét; kimondja a tanár a hangzót, a gyermek írja a betűt, vagy: az egyik növendék kimondja a hangzót, a másik pedig írja stb.

A *gy*, *Gy*.

Jól lehet e szóhang a *Kerner*-féle rendszerben — melyet már a német nyelv természete zár ki onnét — nem foglal helyet és bár én vele szemben csak a fordító szerepét vettem fel; de ennek dacára, már a következetesség kedvéért is miután beillesztettem az első mássalhangzó-csoportba a mi magyar *ny* betűnket, már most kell, hogy ebbe a második csoportba meg a szintén kétjegyű *gy* hangzónkat vegyem fel.

Leghelyesebb, ha az analógiát véve kiindulásul, az *sz* képzés módjával hasonlítjuk össze. Az *sz* betűt tudvalevőleg túlnyomóan dorsalis zár-lattal képezzük. Jóllehet a *gy* akusztikai szempontból inkább a *d* változatának volna tekinthető. Csakhogy mivel nekünk határozóbb s irányadóbb a genetikai szempont, tehát kell, ha a *gy* képzési módját akarjuk leírni, hogy a hozzá hasonlóbb képzésű *sz* betűvel hasonlítsuk össze.

Az *sz* hetűt úgy képezzük *dr. Gutzmann* szerint, hogy a fogsorokat csaknem egészen egymáshoz közelítjük s a nyelv háta mérsékelt boltozatot képez felfelé, hegye pedig az alsó fogsor mögött foglal helyet s a hangtalan légáram ezen a szoroson (szűkületen) csuszamlík át. Ehhez még azt a magyarázatot fűzi *dr. Gutzmann*, hogy csakis úgy jó az *sz*, ha a nyelvhat rancos, vagyis folyosót képez, mely folyosót, vagy csatornát az alsó fogsor közepének kell irányítani; mert e folyosó nélkül, ha t. i. a légáram széles vonalban tolul az egész fogsorak akkor *s*-szerű, úgynevezett széles *sz* áll elő. *Walther E.* pedig a „Handbuch“ című vezérkönyvének 216. lapján azt állítja, hogy *sz*-nél a kiömlő légáram a felső metsző fogakhoz ütődik, mi végre is jelentéktelen különbség, hogy a fogsorok között sikamlík-e az *ki*, vagy hogy éppen a felső fogsornak legyen irányítva.

Ez a leírás teljesen áll a *gy* képzésénél is, még pedig a nyelv hegyére nézve, melyre vonatkozólag *Fekete Károly* „A siketnémák előszóval nyilatkozó beszédjének fejlődése“ című munkájában (18. lap) ezt mondja: „A homorú nyelvhat csúcsban kissé lehajlott része s a metszőfogak között helyet foglaló pitvar szűkülése, vagy tágulása szerint idomul az ideszorult lég surlása élessé: az *sz*-, *cz*- es *z*-nél; az *s*-, *cs*-, *ds*-, *zs*-nél pedig: tömörré“.

A mi már most a *gy ty* szóhangokra jellemző, azt ugyancsak *Fekete K.* idézett munkájának 14. lapján a következőkben találjuk jelezve: „A második pár explosiva (mert az első pár az ő csoportosítása szerint, melyeket együttesen tárgyal, a *d-t*) abban különbözik az elsőtől, hogy a nyelv által képzett körvonalú szájzárulat a metszőfogaktól visszahúzdódik s a szájüreget nyelvháttal, szétnyújtott nyelvvel zárja el, — az ínyvezeten ellentállva a leheletnek“. Ime, ez a jellemzés is azt bizonyítja, hogy a *gy* betűt nyelvhati zárattal lehetséges képezni s az *sz* képzéséhez való hasonlóság inkább a nyelv hegyének tartásában észlelhető. És ha még kiegészítjük e leírást *Balassa* magyarázatával, mely szerint a *gy* az út hangok (palasales) és pedig a dorsalis képzésűek közé tartozik, mert a nyelv hátát már a kemény ínyhez szorítjuk, hogy ne szűkület képződjék, milyen az *sz* folyosója, hanem teljes zárulat s előáll a *gy*-explossóát jellemző patanó zaj, azt hiszem eléggé érthető képét adtam a *gy* képzésének.

Taritzky Ferenc.

(Folyt. köv.)

Hazai hírek.

A gyógypaedagogiai tanintézetek orsz. szaktanácsának f. évi július hó 12.-én tartott gyűléséről a következőket közöljük:

A gyűlés megnyitása után *Pivár Ignác* tanácsstag a szaktanács nevében örömmel üdvözölte az elnököt, *dr. nárai Szabó Sándort* abból az alkalomból, hogy őt Ő Felsége a király ministeri osztálytanácsossá kinevezni méltóztatott, a mely legfelsőbb kitüntetésben elnöknek a hazai gyógypaedagogiai oktatásügy terén évek hosszú során át szerzett hervadhatatlan érdemei nyertek jól kiérdemelt, méltó jutalmat; egyben kérte az elnököt, hogy a szaktanácsot jövőre is tartsa meg jóindulatában. Végül kijelentette, hogy a szaktanács továbbra is őszinte lelkesedéssel és teljes erővel fog elnökének bölcs vezetése mellett a hazai gyógypaedagogiai oktatásügy felvirágoztatására törekedni.

Elnök válaszában megköszönte a szónoknak a szaktanács nevében mondott üdvözlő szavait és kijelentette, hogy a legfelsőbb helyről jött és személyét ért magas kitüntetésben nem csupán a saját fáradozásának jutalmát látja, hanem közvetve a szaktanács odaadó és eredményes munkálkodásának elismerését is, a mennyiben a gyógypaedagogia oktatásügy terén az utóbbi években felmutatott eredményeket a szaktanács buzgó közreműködésével sikerült elérnie. Kijelentette továbbá azt is, hogy új állásában is változatlan bizalommal viseltetik a szaktanács iránt s így méltán elvárja, hogy annak mindenik tagja ezután is a megszokott lelkesedéssel és önzetlenséggel fogja őt a még megoldásra váró fontos feladatok megvalósításában támogatni.

Ezután a tárgysorozat alapján az előadói bejelentésekkel foglalkozott a gyűlés. Így Ő Excellentiája a szaktanács f. évi május hó 10.-én és 16.-án tartott gyűléseiről felvett jegyzőkönyveinek tartalmát jóváhagyni és a szükséges intézkedések foganatosítása iránt gondoskodni méltóztatott.

Az új tantervnek német nyelvre leendő lefordításával megfelelő tiszteletdíj ellenében *Eliás Jakab*, aradi igazgató bízott meg.

Az újonnan létesítendő gyógypaedagogiai intézmények ügyében *Szegeden* és más vidéki városokban megindult mozgalom a legszébb kilátással kecsegtet, sőt *Kecskeméten* már is pozitív eredményre járt, a mennyiben a városi közgyűlés f. hó 7.-én tartott gyűlésén egyhangulag elfogadta a szaktanácsnak a siketnémák és vakok számára ott létesítendő intézet felállítására tárgyában leküldött javaslatát és a város közönsége e célra megfelelő évi segélyt szavazott meg és modern intézeti épület felállítását határozta el azzal, hogy az intézet f. évi szeptemberben megnyitandó. Az előadó felhatalmaztatott, hogy a *Kecskemétre* küldendő tanerő személyére nézve a városi tanács beérkezendő jelentése alapján tegyen felterjesztést.

Ő Excellentiája a szaktanács javaslatára *Pivár Ignác*, *Berinza János* és *Borbély Sándor* igazgatókat a párisi viláckiállítás, illetve az útközbe eső nevezetesebb gyógypaedagogiai intézetek tanulmá-

nyozására *Együd Lajos* igazgató-tanárt és *Herodel Károly* siketnéma-intézeti tanárt pedig a németországi gyógypaedagogiai intézetek tanulmányozására megfelelő ösztöndíjjal kiküldeni méltóztatott.

Az előadó a szükséges áthelyezések tárgyában felterjesztette a szaktanács javaslatát.

A *Skulthéty Lajos* vezetése alatt levő dadogók és hebegők tanfolyamának anyakönyvét a f. évi február—júniusi időközről jóváhagyásra ajánlotta a szaktanács.

A hittani tantervek az ev. ref. vallású tananyag kivételével, a mely csak most volt felterjeszhető, az illetékes egyházi hatóságok által felülbírálván és jóváhagyva visszaérkeztek és ezek, az ev. ref. vallású tananyag jóváhagyása után kinyomattatnak.

A gyógypaedagogiai oktatásügy terén működő szakmunkák bírálására hívatott bizottságok kiegészítésére nézve határozat hozott.

Tárgyaltattak: a siketnémák *temesvári* intézete június 6.-, és 28.-iki, a siketnémák *kolozsvári* intézete június 2.-iki, a siketnémák *aradi* iskolája június 30.-iki, a siketnémák *váci* intézete június 23.-iki, a siketnémák *budapesti* intézete május 28.-iki és június 23.-iki, a *képezhető hülyék* budapesti intézete június 6.-, 19.- és 21.-iki és a *vakok budapesti* intézete május 28.- és június 13.-iki jegyzőkönyvei valamint a siketnémák *váci, budapesti, temesvári, aradi* és *kaposvári* intézeteinek, továbbá a *képezhető hülyék* budapesti intézetének jövő tanévi órarendjei, mely utóbbi tárgy kapcsán megállapították az egyes intézetek óratöbbletei is.

A *kaposvári* és *aradi* siketnéma iskolák kibővítése és a hitoktatás rendezése tárgyában megfelelő határozati javaslat mondott ki.

Nagy Péternek a gyógypaedagogiai oktatásügy általánosítását támogató memorandumára vonatkozólag kimondatott, hogy az megszívlelésre másolatban kiadandó az összes gyógypaedagogiai intézetek tanári testületeinek. Javaslat tétellett egy, a gyengetehetségűek számára Budapesten létesítendő állami iskolának mielőbbi felállítása ügyében és a siketnémák *kolozsvári* intézete részére beszerezhető tanszerek tárgyában.

Kedvező elintézészt nyert a *Pálfi Lipót* és *veje* szegedi gyufagyári cég abbéli kérelme, hogy a „Magyar gyújtó a siketnémák segélyezésére“ című gyufa, melynek forgalmi összegéből 3 százalék a siketnémák javára fordítatik, pártolásra ajánltassék.

A siketnémák oktatására vonatkozó speciális tan- és vezérkönyvek szerkesztése tárgyában kimondatott, hogy e célból mielőbb kiírandó a pályázat, hogy így mindenkinek kellő alkalom és idő adassék arra, hogy e könyvekhez tanév közben gyűjthesse és rendezhesse az anyagot. A pályázati határidő 1902. márc. 1-re teendő és felhívandó a figyelem arra, hogy a tantervkészítő-bizottság az 1901—1902. tanév első felében módosítani fogja az új tanterv esetleg mutatkozó hiányait, melynek alapján annak idején a pályázók is megtehetik időközben megírt munkáikon a szükséges javításokat

és módosításokat. A pályamunkák megbírálása és az elfogadottak kinyomatása az 1902. év márc.—augusztus hónapjai alatt esz- közöltetnék úgy, hogy az 1902—1903. tanév elején már az egész vonalon az új tanterv szellemében írt könyvek volnának használ- latba vehetők.

A II. éves tanfolyam-hallgatóknak a szükséghez képest az egyes intézetekhez való kirendelése tárgyában történt megállapodás.

Horváth Istvánnak, a vak gyermekek *zágrábi* nevelő intézet ideiglenes vezetőjének abbéli kérelme, hogy a vakok budapesti inté- zetében szakvizsgálatra bocsájtassék, pártolólág terjesztetett fel azzal, hogy az illető vizsgálat szept. végére tűzessék ki.

Végül a még be nem érkezett, de valószínűleg a szünet első részében beérkező órarendekre vonatkozólag elhatároztatott, hogy azok a szaktanácsi tagok elutazása következtében kivételesen elnöki úton intézendők el.

Személyi hír. Dr. Szabó Sándor osztálytanácsos úr a gyógy- paedagogiai szakosztály vezetője egész évi fáradozásainak kipihenése végett f. hó 1-én több heti szabadságra ment rendes nyaraló helyére — *Fonyódra*. Reméljük, hogy a jól megérdemelt pihenő után friss egészséggel és vidám kedéllyel foglalandja el ismét díszes helyét és hogy pihent erővel nagy lépésekkel viendi előre humanus ügyünket.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatási m. kir. minister úr *Herodek Károly* siketnéma intézeti tanárt *Vácról* a vakok budapesti orsz. intézetéhez helyezte át és a helyettes igazgatói teendőkkel bízta meg.

Hymen. *Hobler Rezső* temesvári kartársunk eljegyezte *Trost Vilma* kisasz- szonyt *Trost* — temesvári elemi iskolai igazgató bájos és művelt leányát. Fogadják e helyütt is szívből eredő őszinte szerencsekívánatainkat.

Tanulmányúti kiküldetés. A vallás- és közoktatási miniszter úr *Borbély Sándort* a siketnémák váci intézetének igazgatóját, *Pivár Ignácot* a vakok és *Berinza Jánost* a hülyék budapesti intézeteinek igazgatóját állami ösztöndíjjal a párisi világkiállítás és a siketné- mák és vakok kongresszusa; *Együd Lajost* a siketnémák buda- pesti iskolájának igazgatóját és *Herodek Károlyt* a vakok orsz. inté- zetéhez *Vácról* áthelyezett tanárt pedig a németországi gyógypaed- agogiai intézmények tanulmányozása végett küldte ki. Egyben tudatjuk, hogy az izr. siketnémák orsz. intézetének vezérő bizott- sága *Adler Simonnak*, az intézet egyik legképzettebb és legbuz- göbb tanárának, szintén adományozott külföldi tanulmányúti ösz- töndíjat, hogy a kiállítást és a külföldi intézeteket megtekinthesse. *Borbély, Pivár* és *Berinza* igazgatók és *Adler Simon* mult hó végén már el is indultak és az útjukba eső humanus intézeteket is megfogják tekinteni. Kísérje őket útjukban az a lelkesedés, mely már eddig is oly szép virágokat hajtott és a mely előre láthatólag azt fogja eredményezni, hogy hazánk fogyatékosainak oktatásügye a közel jövőben az európai művelt államok hasonlónemű oktatásügyé- vel egyenlő színvonalra fog emelkedni.